

Ob 25-letnici Novega lista

Dne 27. maja 1954, to je pred 25 leti je izšla prva številka Novega lista, ki je bil po volji njegovega ustanovitelja in glavnega urednika dr. Engelberta Besednjaka, nadaljevalec tednika z istim naslovom, ki je od leta 1929 do 4. novembra 1930 izhajal kot edini slovenski list v takratni Julijski krajini. Ta dan je namreč takratni fašistični notranji minister Arpinati po nalogu Mussolinija ukazal goriškemu prefektu Dompieriju, naj poskrbi, da Novi list preneha izhajati.

V uvodniku naše prve številke pred 25 leti je napisano, da stopa Novi list spet pred slovensko ljudstvo in izjavlja, da se bo »držal istih načel, ki so ga vodila ob njegovem rojstvu in zaradi katerih so ga uničili«. Biti hoče »čist, svoboden in neodvisen, dvigati narodni ponos in se neustrašno boriti za našo enakopravnost na vseh področjih javnega življenja«.

Prav dobro se še spominjamo tistih časov pred 25 leti, tistega mrzlega in ostrega vzdušja v naših krajih, tiste dobe samih »absolutnih resnic«, ideoloških taborov ipd. Novi list je hotel v takšno dejansko ponesti neko toplejšo, bolj človeško ozračje, opozarjati na stvarne vsakdanje probleme ter težil po objektivnejši informaciji, ki je bila nujna, če so se hotele stvari spremeniti na bolje. Zato je bilo v prvem uvodniku tudi napisano, da »se bo list uprl poplavi laži in dosledno branil resnico, saj ljudje, morda tudi časnikarji in politiki, niso nikdar toliko lagali kakor v našem času«. »Ljudstvo si srčno želi miru — dalje beremo v uvodniku — do grla je sito medsebojnih prepirov, obrekovanja in prerekanja po časopisih. To željo ljudstva bomo upoštevali in se po njej ravnali«. Na koncu pa uvodnik poudarja, da se bo list ravnal po vodilu Janeza Evangelista Kreka, ki je rekel: »Kar je res in kar je pravično, to mora odsevati iz človeških besedi in dejanj, četudi je ves svet proti temu!«

Četrto stoletje je minilo, odkar je tedanji glavni urednik dr. Engelbert Besednjak napisal te besede, s katerimi je nakazal temeljne smerice svojemu listu, in mi danes lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je njegovo hotenje v veliki meri uresničilo. Med Slovenci v Italiji so se prenehala medsebojna obtoževanja, ostra žigosanja ter zadirčna prerekanja. Ostale so seveda osnovne politične razlike, ki so naravne in nujne za pluralistično družbo in ki so tudi pogoj ter jamstvo za vsakršen napredek. Danes Slovenci v Italiji brez težav lahko sedemo k skupni mizi, kadar gre za naše eksistenčne probleme, se brez težav lahko zedinimo za skupne akcije, kot je na primer akcija za našo globalno zaščito, za naše šolstvo, za naše temeljne kulturne institucije itd. Tudi v naših medčloveških odnosih je prišlo do zblizanja in do prijateljskega sodelovanja ne glede na politične, svetovnonazorske in druge (Dalje na 7. strani)

Program Slovenske skupnosti za parlamentarne in evropske volitve

Globalna zaščita slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini je osnovna točka političnega programa Slovenske skupnosti za parlamentarne volitve 1979. Na teh volitvah se Slovenska skupnost ne predstavlja sama, ampak v koaliciji s Furlanskim gibanjem. Naš prvotni namen je bil, da nastopimo z novim znakom, ki bi vseboval tudi znak Slovenske skupnosti z dvojezičnim napisom, vendar je ta znak notranje ministrstvo zavrnilo in nas tako prisililo, da se predstavimo volivcem samo z znakom Furlanskega gibanja.

Ta koalicija je bila potrebna zato, ker obstajajo možnosti, da z združenimi močmi izvolimo poslanca v rimski parlament. Do te izvolitve bi lahko prišlo v okrožju Gorica - Videm - Pordenon - Belluno. To pa še ne pomeni, da je prisotnost te liste v tržaškem okrožju brezpredmetna. Uveljavitev skupne liste v Trstu bo namreč toliko bolj upravičila posege izvoljenih predstavnikov na listi Furlanskega gibanja, kar zadeva vprašanja Slovencev na Tržaškem.

Odločitev za nastop skupno s Furlanskim gibanjem je tudi sad politične izbire. V vseh povojnih letih, pa tudi prej, nismo Slovenci utrpeli nobenih pritiskov od strani Furlanov. Tudi Furlansko gibanje samo se je že pred časom zavzelo za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji in je že postavilo zahtevo po priznanju pravic Slovincem, ki živijo v videmski pokrajini. Končno naj poudarimo, da je Furlansko gibanje podprlo vse naše predloge in zakone v deželni svet, ki so zadevali pravice slovenske manjšine.

Pa še en globlji vzrok je vplival na to odločitev. Vzrok, ki je nastal pri sklepanju

ski parlament, sprejela sodelovanje z Listo za Trst. Takrat so se predstavniki Furlanskega gibanja odločno zavzeli za stališče Slovenske skupnosti in smo s skupnimi močmi prepričali nastop Liste za Trst na manjšinski listi ter dejansko vplivali na razbitje te meščanske liste, ki na evropskih volitvah ne nastopa samostojno.

ZA GLOBALNO ZAŠČITO

Slovenska skupnost je že v prejšnjem parlamentu vložila zakonski osnutek za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Vsi Slovenci imamo pravico, da se nam prizna to, kar izrecno predvideva republiška ustava in kar izrecno potrjuje tudi osimski sporazum. Te naše zahteve so postavljene v osnutek zakona za globalno zaščito, ki ga bodo ponovno predložili v pretes novemu parlamentu.

Smatramo, da je skrajni čas, da se naše zahteve, ki jih tokrat ponovno postavljamo, uresničijo. Prepričani smo, da bo moral novi parlament sprejeti naše zahteve in končno odobriti globalni zaščitni zakon. Za demokratično družbo, kakršna je naša, je sramota, da nam je še danes, kot med fašizmom, prepovedano govoriti v našem jeziku v deželni svet, v pokrajinskih in v občinskih svetih Trsta in Gorice ter v vseh izvoljenih svetih v videmski pokrajini. Globalni zaščitni zakon, ki ga mora odobriti parlament, pa ne sme zadevati le načelnih vprašanj, ampak mora vsebovati določila, ki naj slovenski narodnostni skupnosti omogočijo vsestranski razvoj tako v narodnostnem kot socialnem in gospodarskem pogledu in ji zajamčijo nemoten obstoj v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

3., 4. junija voli tako!

10. junija voli tako!

1

11

zaveznih za evropske volitve. Na skupno listo manjšin, ki nastopa z znakom in imenom Union Valdôtaine, se je vsilila tudi Lista za Trst. Tedaj je Slovenska skupnost odločno nastopila proti tej meščanski in izrazito protislovenski formaciji ter jasno povedala, da izstopa iz federacije manjšin in iz skupne liste, če bi Union Valdôtaine, ki je lastnik znaka in, kot stranka, ki ima zastopstvo v parlamentu, tudi pravico do nastopa na volitvah za evrop-

Z globalnim zaščitnim zakonom ali, kjer bi to ne bilo mogoče s posebnimi določili, mora parlament rešiti vsa naslednja odprta vprašanja:

1. Vsej slovenski zamejski kulturni dejavnosti je treba omogočiti obstoj in razvoj, predvsem z ustreznimi finančnimi sredstvi.

2. V okviru šolske reforme je treba ustanoviti samostojni šolski okraj za slovenske šole
dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA, 27. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »Erazem in potepuh« (Astrid Lindgren-Franjo Kumer), RO; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Nedeljski koncert; 12.00 Poročila; 12.15 Ljudje pred mikrofonom; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.**

■ **PONEDELJEK, 28. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Četrta dimenzija; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Dalmatinske pesmi; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 »Naša pesem« v Mariboru in »Cesare Augusto Seghizzi« v Gorici; 11.00 Današnje branje; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Ribe in morje; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Pravljičja v nadaljevanjih - Josip Ribičič: »Miškolina«; 16.40 Odmev iz Združenih držav Amerike; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Klavirski duo Alenka in Igor Dekleva; 17.40 S pesmijo po svetu; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.**

■ **TOREK, 29. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Orkestri in zbori; 9.30 Slovenski naravni dragulji; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Oddaja za otroški vrtec; 10.15 Glasba v baroku; 11.00 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Plesi XX. stoletja; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Vokalna glasba; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.00 Mladi izvajavci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Poglejmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet; 16.45 Spirituali; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Klavirski duo Alenka in Igor Dekleva; 17.35 S pesmijo po svetu; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.**

■ **SREDA, 30. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Na proudu Glinščice; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Slovenski izvajavci lahke glasbe; 9.30 Male besede o velikih stvareh; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Za ljubitelje operne glasbe; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 12.30 Danes obiščemo...; 13.00 Poročila; 13.15 Od solista do zbora; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 16.40 Motivi z malih zaslonov; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Mesečnika«, satirična oddaja; 18.30 Naši stari znanci; 19.00 Poročila.**

■ **ČETRTEK, 31. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Pesmi s festivalov; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Slavni izvajavci; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 Naš podlistek - Križanovska: »Nemeza«, 11. del; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 13.35 Prijeten popoldan z ansambлом Franca Miheliča; 14.00 Novice; 15.00 Jugotonov expres; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Svoboda je terapijska; 18.30 Prijudljeni odlomki iz operet; 19.00 Poročila.**

■ **PETEK, 1. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Zvoki Latinske Amerike; 9.30 Iz beležnice Irene Žerjal; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Simfonični koncert; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Uspešnice leta 1978; 12.00 V starih časih; 12.30 Glasba v razvedrilo; 13.00 Poročila; 13.15 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Na goriškem valu; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Kulturni prostor; 19.00 Poročila.**

■ **SOBOTA, 2. junija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Pesmi jugoslovanskih avtorjev; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Z naših koncertnih odrov; 11.00 čas in družba; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Pa se sliš'; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije; 14.30 Dve uri po sobotno; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Odprimo knjigo pravljic; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Rjuhe ali ljubosumni Kolas« (Josip Tavčar), SSG v Trstu; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.**

Program Slovenske skupnosti

■ nadaljevanje s 1. strani

le. Treba je tudi ustanoviti slovenske šole v tistih občinah videmske pokrajine, kjer živijo Slovenci. Poleg tega je treba v okviru reforme višje srednje šole v Italiji predvideti vse smeri za slovenske šole, z izrecnim poudarkom na strokovno in poklicno usposabljanje, ki je med zamejskimi Slovenci že izredno pomanjkljivo. Končno pa je treba pospešiti postopek za priznanje diplom zamejskim Slovencem, ki so doštudirali v Jugoslaviji.

3. Reforma italijanske radiotelevizije ne more mimo potreb slovenske manjšine v Italiji. Treba je zagotoviti avtonomijo slovenski radijski postaji, ki ne sme biti več časovno okrnjena v primerjavi z italijanskimi oddajami, obenem pa je treba pospešiti postopek za ustanovitev slovenske televizije, ki ne sme in ne more biti le privesek italijanskih oddaj v okviru tretje mreže, ampak mora imeti polno avtonomijo in torej tudi vso potrebno strukturo, da pride ta avtonomija do izraza.

Prav tako je treba omogočiti redno izhajanje slovenskega zamejskega tiska, ki se, v svojem delovanju v okviru manjšine, srečuje z ogromnimi finančnimi težavami.

4. Preklicati je treba fašistične zakone, ki spreminjajo imena slovenskih krajev in ki preprečujejo uporabo slovenskega jezika v stikih z javnostjo. Prav tako je treba vnesti ustrezne popravke v zakonika o civilnem in kazenskem postopniku, da bodo člani slovenske narodnostne skupnosti lahko na sodiščih govorili v materinem jeziku.

5. Odpraviti je treba odvečne in nepotrebne vojaške služnosti, ki izredno ovirajo družbeno-gospodarski razvoj prebivalstva, še zlasti manjšine, ki jo vojaške služnosti prizadevajo zaradi omejenosti ozemlja, na katerem živi.

6. Z zakonom je treba predvideti kazni za tiste, ki žalijo in napadajo naš jezik, našo Slovensko kulturo in naše tradicije.

ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

7. Osimski sporazum odpira naši deželi in še zlasti Trstu nove perspektive za vsestranski gospodarski razvoj. Pri celi vrsti infrastrukture, ki jih predvideva sporazum, pa je treba upoštevati tudi zahteve in potrebe slovenske narodnostne skupnosti. To velja še predvsem za ozemeljsko načrtovanje infrastrukture, kjer je treba vzeti v pretres tudi politično ceno, ki jo mora neka skupnost plačati in ki jo je slovenska narodna skupnost že nešteto krat plačala. Dovolj je z razpolaganjem po mili volji s slovensko zemljo, kar velja še posebej za industrijsko cono, za katero je Slovenska skupnost zahtevala drugačno ubikacijo. Najmanj, kar lahko zahtevamo, je to, da smo subjekt pri odločanju o razvoju našega mesta in naše dežele. Prav zato mora biti vsak sklep v zvezi z izvajanjem osimskega sporazuma sad dogovarjanja in ne enostranska odločitev vladnih predstavnikov, ne da bi bile stranke in preko njih prebivalstvo obveščene o vsebini dogovorov.

8. Prenehati je treba z razlaščenjem slovenske zemlje. Tudi v zadnjih letih smo bili priča pobudam, ki so pravi dvojniki in ne bodo nikoli produktivne. Kadar je treba iz razlogov dokazane javne koristi žrtvovati zemljišča, se mora prizadetim lastnikom omogočiti soudeležbo pri investiciji, kajti skromna odkupna cena nikakor ne more odtehtati izgube zemlje.

Končno pa je treba tudi prizadeti krajevni in širši narodnostni skupnosti zagotoviti nadomestilo za družbeno škodo, ki jo pri tem utrpeli. Prav tako ni mogoče zasegati zemljišč za ljudske gradnje, ne da bi se prej preučile vse možne posledice.

9. Tudi z državnimi posegi naj se omogoči razvoj slovenskega gospodarstva v deželi Furlaniji - Julijski krajini, tako kmetijstva kot industrije. Še zlasti je treba poskrbeti za posege v korist prebivalstvu potresnega področja in za gospodarski razvoj krajev, kjer je problem izseljeništa najbolj pereč. Na samem potresnem področju je treba odpraviti vsako špekulacijo in spremeniti način pomoči prebivalstvu, ki je vse preveč birokratski, da bi lahko v doglednem času Furlanija in Beneška Slovenija zopet zaživel.

10. Zagotoviti je treba slovenski mladini primerno zaposlitev. Možnosti za to so v okviru gospodarskega sodelovanja, ki ga predvideva osimski sporazum. Slovenski mladini bi bilo treba zagotoviti tudi možnost zaposlitve v državnih in poldržavnih podjetjih, kjer so danes Slovenci, predvsem zaradi še ne preživelih nacionalističnih predsodkov, zapostavljeni.

11. Ojačiti je treba storilnost tržaškega pristanišča, ki je življenjske važnosti za vso deželo, prav tako pa zagotoviti izgradnjo in okrepitev cestnih in železniških povezav s sosednjimi deželami in državami.

12. S primerno zakonodajo je treba omejiti onesnaženje okolja, tako Krasa, ki ga je treba zaščititi s primerno zakonodajo in ne z ustanavljanjem rezervatov, kot tudi morja, še zlasti kar zadeva terminal čezalpskega naftovoda, ki predstavlja resno nevarnost za tržaški zaliv.

ZA NOVO EVROPO NARODOV

13. Evropski parlament ne bo imel izredno velikih pristojnosti, saj se bodo dogovori sklepali na ravni državnih vlad. Vendar pa je treba začeti na evropski ravni proučevati vprašanja manjšin, ki štejejo v devetih državah 55 milijonov ljudi, ki pa skorajda ne bodo imeli zastopnikov v evropskem parlamentu.

14. Treba je ponovno proučiti stanje manjšin v posameznih državah. Evropski parlament naj zato sprejme pobudo za organizacijo druge mednarodne konference o manjšinah, ki bi, po petih letih, izpopolnila zaključke in ugotovitve mednarodne manjšinske konference, ki jo je tržaška pokrajina organizirala pred petimi leti.

15. Evropski parlament se ne bo mogel omejiti na proučevanje odnosov med samimi državami deveterice. Če je res, da išče Evropa novih poti, potem ne bo mogla mimo soočanja z ostalimi državami. Tu so izrednega pomena odnosi z Jugoslavijo, ki morajo biti dobrososedski in prijateljski, kakršni so odnosi med Italijo in Jugoslavijo. Pogoji za to so že dani in v okviru evropskega parlamenta bo potrebna prizadevnost demokratičnih sil, da se tudi na tisti ravni osamijo reakcionarne in neofašistične sile, ki bodo tem prijateljskim odnosom nasprotovale.

Slovenska manjšina bi lahko v tem pogledu igrala vlogo mostu. Kot edina slovenska skupina v Združeni zahodni Evropi je njena vloga lahko edinstvena. Od podpore slovenskega prebivalstva pri teh pomembnih volitvah bo odvisno, kako bo Slovenska skupnost kot predstavnica manjšine izkoristila to zgodovinsko priložnost.

EINSTEINOVO LETO

Politično udejstvovanje

Po sedmih letih uradniškega dela pri švicarskem patentnem uradu so se Einsteinu končno odprla vrata na razne univerze. Pot ga je vodila do Prage in Zürichu in končno je pristal na slavnem berlinskem Kaiser Wilhelm Institutu, kjer so na novo ustanovili Središče za teoretično fiziko.

Toda nad mladim fizikom in vso Evropo so se začeli zgrinjati temni oblaki grozeče prve svetovne vojne. Kot socialist in pacifist do mozga je Einstein podpisal proglas, v katerem je obsodil vojno. Kot je za njegovo znanstveno vrednost najti najboljši spričevalo v relativnostni teoriji, tako tudi ta poteza jasno izpričuje njegovo moralno kakovost. Mimo njega so samo še trije nemški razumniki podpisali ta proglas. Te moralne kvalitete ga niso nikoli zapustile, tudi ko je napisal znano pismo Rooseveltu, v katerem opozarja ameriškega predsednika na možnost, da bi lahko nacisti izdelali jedrsko bombo. Einsteinu samemu sta to možnost predložila dva ubežnika iz Hitlerjeve Nemčije Leo Szilard in Eugen Wigner. Danes je splošno razširjeno prepričanje, da je »Načrt Manhattan« (ta šifra namreč označuje izdelavo prve jedrske bombe) stekel prav zaradi tega pisma. Ker gre za pomemben dokument, bi morda kazalo, da ga vsaj delno prevedemo:

Gospod Predsednik!

Najnovejše delo E. Fermija in L. Szilarda, ki mi je bilo izročeno v rokopisni obliki, mi vzbuja prepričanje, da bo mogoče v bližnji bodočnosti spremeniti element Uranij v nov pomemben vir energije. Nekateri plati položaja, ki se je tako tvoril, pozivajo vlado k opreznosti in, po potrebi, k takojšnjim dejanjem. Zato smatram, da je moja dolžnost, da Vas opozorim na ta dejstva in priporočila:

V zadnjih štirih mesecih so s svojim delom Joliot v Franciji in Fermi ter Szilard v Ameriki omogočili verižno jedrsko reakcijo v veliki masi Uranija. Pri tem bi se sprostila velika sila in mnogo Radiumu podobnih elementov. Zdaj je že skoro gotovo, da bi bilo to mogoče doseči že v najbližji bodočnosti.

Ta novi pojav bi lahko privedel tudi do zgradnje bomb...

Sledijo tehnične potankosti. Pismo pa se konča takole:

Znano mi je, da je Nemčija ustavila prodajo Urana iz čeških rudnikov, ki si jih je prisvojila. Da se je tako zgodaj odločila za to potezo, bo morda lažje razumeti, če upoštevamo dejstvo, da dela na berlinskem Kaiser Wilhelm Institutu pravnik nemškega državnega podtajnika von Weizsäcker, in da tam sedaj ponavljajo ameriške poizkuse.

Vaš

Albert Einstein

Ko sta šest let pozneje prvi atomski bombi sejali smrt in razdejanje v Hirošimi in Nagasakiju, je to Einsteina globoko prizadelo. Še huje pa mu je bilo, ker je po vojni postalo jasno, da Nemci ne bi bili mogli razviti jedrske energije, ker je Hitler to področje zanemaril v korist raket. Prvemu japonskemu znanstveniku, ki je prišel v Združene države po drugi svetovni vojni, Hidekiju Yukawi, se je Einstein s solzami v očeh opravičil za vlogo, ki jo je odigral pri odločitvi, da Združene države izdelajo atomsko orožje.

Preden se iz politične področja povrnemo na Einsteinovo znanstveno delovanje, bi veljalo morda omeniti tudi njegov odnos do po-

java, ki je postal v Ameriki in drugod po svetu znan z nazivom Mc Carthyzem. Senatorju in njegovemu Komiteju za protiameriško dejavnost se je Einstein postavil po robu z vso zagrizenostjo, ki jo je zmožal in z vso težo, ki mu jo je prinašal mednarodni sloves. Mc Carthyjevo postopanje je ožigosal kot inkvizitorsko in pozival razumnike, naj se mu postavijo v bran za vsako ceno. Mc Carthy ga je seveda proglasil za »sovražnika Amerike«, do živega pa mu le ni mogel. In tako je žilavi starček z razkuštrano sivo grivo lahko še naprej budil vest kolegov, mogotcev in vsega človeštva. Pridružil se je podobni markantni osebnosti z druge strani oceana Bertrandu Russellu v skupni borbi, da bi bilo človeštvu prihranjeno atomsko uničenje. O svojem političnem delu je nekoč zapisal: Znanstveno delo mi narekuje samo želja, da bi razumel skrivnosti narave in noben drug občutek. Ljubezen do pravičnosti in prizadevanje, da bi doprinesel svoj delež k izboljševanju človeških pogojev, sta popolnoma ločeni od mojega znanstvenega zanimanja.

(Dalje prihodnjič)

—o—

Komisija za šolstvo in kulturo pri SSK prireja okroglo mizo na temo

»SLOVENSKA KULTURA V ITALIJI«

v ponedeljek, 28. maja, ob 20.30 v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3.

Govorili bodo: Martin Jevnikar, Zorko Harej, Milko Bambič, Marjan Pertot.

Nadaljuje se boj proti terorizmu

V Firencah je aretirala policija za boj proti terorizmu (Digos) pretekle dni osem mladih ljudi, ki so osumljeni, da so tvorili teroristično skupino, ki se je imenovala »Proletarske bojne skupine« (Squadra proletaria di combattimento), občasno pa so si dajali tudi razna druga imena, kot npr. »Prima linea« in podobno. Najrajši pa so uporabljali pridevnik »proletarski«, čeprav se je zdaj razkrilo, da so skoro vsi iz dobro stoječih meščanskih družin in večina jih je študirala na tamkajšnji fakulteti za arhitekturo. Aretirani so bili naslednji: Giuliana Ciani (29 let), študentka arhitekture, Luisa Malacarne (24 let), študentka arhitekture, Gabriella Argentiero (29 let), študentka arhitekture, Pia Sacchi (21 let), študentka ar-

hitekture, Corrado Marcetti (28 let), asistent na fakulteti za arhitekturo, Salvatore Palmieri (23 let), študent arhitekture, Donata Doriani, uslužbenka v podjetju, ki izdeluje kuhana jedila v konzervah za šole, in Sergio D'Elia, študent političnih ved.

Obtožili so jih članstva v oboroženi tolpi, a pripravljajo jim še podrobnejše in hujše obtožbe o atentatih, ki so jih izvedli. Zaplenili so jim obširen arhiv, v katerem so hranili podrobno dokumentacijo o svojih podvigih in nekaj orožja. Sploh je značilno za vse rdeče brigadiste, da hranijo v svojih tajnih bivališčih obširne arhive, v katerih imajo vse točno popisano. To bi se lahko zdelo naivno, a si je to dejstvo prej razlagati kot perverzno in bahaštvo. Najbrž si kopičijo tak material, da bi se lahko kdaj pozneje z njim bahali ali na njegovi osnovi pisali »spomine«, ali pa kratkoma uživali, ko bi ga prebirali. Policiji in sodišču pa seveda s tem zelo olajšajo delo.

Zakaj se taka mladina, ki ni okusila revščine in ki ima odprto pot do najboljših služb in celo bogastva (arhitekti!), loteva terorizma, pa je vprašanje, ki zadeva psihopatoologe. Očitno iščejo v terorizmu prijetne živčne dražljaje in priložnost za preganjanje dolgega časa. V načrtu so imeli — tudi to je razvidno iz njihovih zapiskov — najbrž še pred volitvami atentat na florentinskega poslanca KD Claudio Pontello.

Zadnje dni je prišla policija tudi v drugih mestih severne Italije več mladih, ki jih dolži terorizma, nekateri pa so se zaenkrat odtegnili aretaciji z begom.

—o—

Znani jugoslovanski disident Mihačlo Mihačlov, ki se je zadnje mesece mudil v zahodni Evropi in v Združenih državah, se namerava vrniti v Jugoslavijo, zaupajoč v tamkajšnji demokratični razvoj.

Papežev obisk na Poljskem

Papež Janez Pavel II., »papež Wojtyła«, bo v začetku junija obiskal svojo domovino Poljsko. Na varšavsko vojaško letališče Okencie bo priletel v soboto, 2. junija, ob desetih dopoldne. Tam ga bodo sprejele najvišje državne in cerkvene osebnosti, nakar se bo v odprtem avtu odpeljal v varšavsko stolnico. Potem, ko bo pomolil v cerkvi in verjetno podelil blagoslov zbranim vernikom, se bo podal v stanovanje kardinala Višinskega, katerega gost bo ves čas bivanja v njegovi škofiji. Določen je tudi že natančen program njegovega kretanja med obiskom. Pričakujejo, da bo k sprejemu in k njegovi maši, ki jo bo imel popoldne na Trgu zmage v Varšavi, prišlo okrog dva milijona ljudi.

3. junija, na Binkošti, se bo v mestu Gnieznu, ki je bilo pred tisoč leti poljska prestolnica in kjer se je začelo pokristjanjevanje poljskega naroda, srečal z mladino, nato pa bo

prebil dva dni v romarskem kraju Jasna gora pri Čenstohovi. Med drugim se bo udeležil zasedanja poljske škofovske konference.

6. junija bo odpotoval v Krakov, kjer je bil do lani škof, naslednje dni pa bo obiskal še nekatere božje poti, nekdanje nacistično uničevalno taborišče Auschwitz, po poljsko Oswiecim, v malo oddaljenem nekdanjem koncentracijskem taborišču Birkenau (Brzezinka) pa bo maševal. V soboto, 9. junija, bo obiskal cistercijanski samostan Mogila pri Krakovu, ki so ga po prvi svetovni vojni obnovili cistercijanci iz Stične in še zdaj sta oba samostana tesno povezana. Zadnji dan obiska, 10. junija, bo dopoldne maševal in pridigal na Trgu Polonia (Poljska) v Krakovu, popoldne pa se bo s posebnim letalom poljske letalske družbe Lot vrnil v Rim. Na krakovskem letališču se bodo od njega poslovili najvišji cerkveni in državni dostojanstveniki.

Po zadnji občinski seji v Nabrežini

Razlaščanje zemlje za nedomačine!

V torek, 22. t.m., je v pravem predvolilnem vzdušju zasedal občinski svet Devin - Nabrežina, da bi po nujnem postopku sklepal o razlastitvi večje površine zemljišča v Devinu za gradnjo 35 stanovanj za člane zadruga, ki so jo ustanovili uslužbenci štivanske papirnice. Zakaj je pravzaprav šlo? Kot smo pred meseci

Občinska uprava je (verjetno v strahu, da se ne bi izneverila delu svojih volivcev) takoj osvojila zahtevo in brez katerekoli utemeljitve o resničnosti trditve ali o resnični potrebi predlagala občinskemu svetu, da v celoti ustreže zahtevam zadruga. Pri tem se je na občinski seji vnela živahna razprava. Pase (KD) je najprej izrazil pomisleke tehnične narave za tako ravnanje, nato je očital upravi, da deluje ne-programirano in da skuša reševati probleme sproti, kot se ji postavljajo in pri tem enostransko in v celoti osvaja teze zadruga.

Terčon je za SSK najprej ponovil načelno stališče svoje stranke, ki je proti razlaščanju na splošno in zlasti, kadar se oškoduje neko skupnost na račun male skupin ljudi. Nato je spomnil upravo na nedavno sprejete obveze in javne izjave, ko je zlasti KPI jasno trdila, da bodo ljudske gradnje izključno na razpolago domačinom. To obvezo sta KPI in PSI tudi podpisali skupno s SSK pred nekaj meseci. Terčon je dalje vprašal, kdo so pravzaprav prosilci, člani zadruga.

Vse kaže — je dejal — da med njimi ni niti enega Slovenca in po izjavah predstavnika zadruga je med 35 prosilci, ki pa tvorijo le prvi del članov, le 16 takih, ki stalno bivajo v občini. To pomeni, da se s tem sklepom zavestno začenja nova oblika raznarodovanja. Pozval je upravo, da se drži sprejetih obveznosti in da ne rešuje tako važnih vprašanj v predvolilnem vzdušju in na klientelarni način.

Zanimiv in za upravo značilen je bil odgovor, ki sta ga dala podžupan Caldi (PSI) in odbornik Depangher (PCI). Caldi je zatrdil,

da je uprava s tem, da je osvojila predlog zadruga in razlastitveni postopek, napravila neko politično izbiro, za katero si prevzema vso odgovornost. Depangher pa je izjavil, da velja podpisana obveza, ki štiti izključno domačine, za morebitne druge zadruga, ne pa za tisti dve, ki že obstojata!

Naj z žalostjo v srcu kot Slovenci omenimo, da se razen predstavnikov SSK noben drug Slovenec (KPI ali PSI) oglašil k besedi in da ni nihče niti z besedico odgovoril na izvajanja o problemih narodnostne narave. SSK je torej še enkrat ostala sama zagovornica interesov slovenskega prebivalstva. Bili smo priča, kako so tudi vsi slovenski svetovalci KPI in PSI zaporedoma dvignili roko na ukaz stranke, zaradi višjih interesov, požvižgajoč se na to našo revno manjšino in na vse predvolilne obljube, ki jih sami dajejo prav v teh dneh. Kaj poreče k temu slovenski volivec?

—o—

Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi vse člane in prijatelje na predavanje prof. Ninka Černica

O Einsteinovi relativnostni teoriji

Predavanje bo v petek, 1. junija, ob 20. uri v prostorih Slovenske prosvete v Trstu, ul. Donizetti 3.

—o—

MARIJIN PRAZNIK NA VEJNI

V nedeljo, 27. maja, obhajajo na Vejni obletnico posvetitve kraškega svetišča MATERI IN KRALJICI. Ob 16.15 bo služba božja v slovenskem jeziku, najprej pete litanije Mater božje in nato sveta maša, ki jo daruje tržaški škof msgr. Lovrenc Bellomi. Tržačani, zelo prav je, da se v težkih časih v vedno večjem številu zbiramo ob Marijinih oltarjih in skupno s škofom prosimo za božjo pomoč. Na svidenje!

ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA

vabi na prireditve ob 25. obletnici rednega izhajanja mladinske revije GALEB, ki bo 26. maja 1979 ob 16. uri v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu, Ul. Petronio 4

SPORED:

- *Otroški pevski zbor Glasbene matice pod vodstvom Igorja Kureta - pri klavirju A. Vodopivec;*
- *Trio kljunastih flavt Glasbene matice pod vodstvom prof. Miloša Pahorja;*
- *Nagovor - Lojze Abram, urednik revije*
- *Mladinsko gledališče iz Ljubljane nastopi z gledališko uprizoritvijo F. Bevka »Pastirci pri kresu in plesu«;*
- *Zaključna pesem.*

VSTOP PROST! — VABLJENI!

Istočasno bo razstava otroških risb. Po predstavi z akuska za otroke

že poročali, je v Nabrežini že dalj časa v teku živahna razprava o potrebi določitve področij za ljudske in ekonomske gradnje. SSK se je dosledno upirala takim posegom, ker ni nobenega jamstva, da bi se v občino ne naseljevali tujci in tako še bolj poslabšali že tako načeto narodnostno razmerje. Vse ostale stranke pa so bile mnenja, da je treba pomagati zlasti zadrugam, ki združujejo domačine, da pa je treba dopolniti študijo o resničnih potrebah po ljudskih gradnjah in šele nato določiti v ta namen površine.

Na zadnji seji pa se je zgodilo nekaj nezasišanega, saj so se vse stranke, razen SSK, izneverile lastnim načelom. Zadruga štivanske papirnice, ki združuje približno 60 članov, skoro v celoti Italijanov, in prebivalcev, ki ne živijo v devinsko - nabrežinski občini, je zahtevala, da se ji dodeli neko zemljišče v Devinu, češ da drugače izgubi deželni prispevek, in ker da se na zemljišču, ki je bilo že pred časom določeno v Nabrežini, ne more takoj pričeti z gradnjo.

Openska šola poimenovana po F. Bevku

Svečanost ob odkritju Kalinovega spomenika Francetu Bevku na vrtu openske šole je v nedeljo, 20. t. m., sklenila večmesečne priprave celotne openske slovenske skupnosti, ki je pokazala izredno zavzetost in prizadevanje za uspeh pomembnega praznika slovenske šole, saj so se v preteklih tednih zvrstile uspele prireditve. Na zadnji svečanosti so nastopili osnovnošolski otroci in otroci iz vrtca, gledališki igralec Stane Raztresen, cerkveni pevski zbor, ženski in moški pevski zbor društva Tabor in ansambel Rdeči nagelj. Ob blagoslovitvi je spregovoril župnik Žerjal, pomembnost dogodka je podčrtal didaktični ravnatelj Strnad, slavnostna govornica je bila predstavnica Združenja staršev

Alenka Kocman. Prisotni so bili tudi številni gostje iz Slovenije. Naj omenimo med drugimi ravnatelja osemletke iz Ljubljane, ki je prav tako poimenovana po Bevku, Strmoleta in Tatjana Pucer, ki je spregovorila v imenu sežanske osemletke »Srečko Kosovel«. Svečanosti je sledila velika množica ne samo domačinov, ampak tudi številnih gostov s Tržaškega in drugih krajev dežele. V šoli je bila zelo lepo pripravljena razstava ročnih del. Za to priložnost so izdali posebno brošuro o zgodovini openske šole, poskrbeli pa so tudi za izvirne značke. Po osrednjem delu proslave je bilo družabno srečanje v toplem domačem vzdušju.

—o—

Društvo slovenskih izobražencev se je na ponedeljkovem večeru oddolžilo spominu na velikega matematika in misleca Alberta Einsteina, katerega stoletnico obhajamo letos. O njegovih teorijah je najprej spregovoril prof. Ninko Černic, ki je orisal pomen znane Einsteinove enačbe, po kateri se masa telesa, ki oddaja energijo, manjša obratno sorazmerno s kvadratom svetlobne hitrosti. Martin Brečelj pa je nato spregovoril o Einsteinu kot filozofu in primerjal njegove misli s teorijami drugih filozofov.

—o—

RAZSTAVA KIPARJA BENETTONA

V umetnostni galeriji Forum v ul. Coroneo 1 so odprli v sredo zvečer razstavo del kiparja Simona Benettona. Razstava je ena najkvalitetnejših in najzanimivejših zadnjega časa v Trstu, kjer je kiparskih razstav bolj malo.

Novo kulturno žarišče na Kolonkovcu

Sredi Kolonkovca, na Ženjanu, je v nedeljo po daljšem obdobju zopet zažarelo kulturno - prosvetno središče z odprtjem sedeža slovenskega kulturnega društva v tradiciji starega društva SLOGA. Gre za eno izmed najbolj narodnostno ogroženih področij tržaškega predmestja, ki se razprostira od Sv. Ane do Rovt pod Katinaro. O pomenu obnovitve delovanja je spregovoril najprej predsednik društva Jože Stančič, ki se je spomnil na 80-letnico nekdanjega društva SLOGA. Predsednik društva staršev osnovne šole »Marica Gregorič« od Svete Ane Debelis se je spomnil na lanskoletno poimenovanje šole, ki je prineslo področju novega elana

in je pomenilo važen združevalni moment za vse Slovence tega okraja, ki na žalost z veliko naglico spreminja lice, tako da so Slovenci dejansko postali tujci na lastni zemlji. Debelis je ob tem spomnil vse člane naše skupnosti na dolžnost, da podprejo slovensko šolo ter da se zavzamejo za čimvečji vpis otrok v slovensko šolo, saj so sedaj v teku vpisovanja. Na globoko občuteni svečanosti je nastopil domači mešani zbor pod vodstvom Dalke Šturman. Prebrali so stari zapisnik društva SLAVA iz leta 1909. Sredi tega, kar je še ostalo od nekdanjih obsežnih mandrij, ki jih sedaj oblegajo stanovanjski bloki, se je pozno zvečer razlegala slovenska pesem.

Srečanje manjšin v Gorici

Slovenska skupnost je preteklo nedeljo v Gorici uradno otvorila volilno kampanjo za bližajoče se volitve. Srečanje je bilo v Katoliškem domu in je privabilo lepo število volivcev; udeležili so se ga tudi predstavniki Valdostancev in Furlanov, s katerimi bo SSK nastopila na prihodnjih volitvah. Prireditev je bila osredotočena na govore deželnega tajnika Štoke ter zastopnikov Union Valdôtaine Salvadorija in Furlanskega gibanja Pitalisa; poleg govornikov so nastopili še ansambel Lojzeta Hledeta iz Števerjana, mešani zbor iz Ukev v Kanalski dolini ter folklorna skupina in pevski zbor iz Doline Aoste.

Deželni tajnik SSK in svetovalec Drago Štoka je v svojem govoru poudaril pomen skupnega nastopa vseh manjšin v Italiji za evropske volitve ter odločitve SSK, da na parlamentarnih volitvah nastopa skupno s Furlanskim gibanjem, čeprav to ni vidno na volilnicah, ker je oblast v Rimu odbila znak, na ka-

terem bi bila tudi lipova vejica. Podpora, ki jo Furlani lahko nudijo Slovincem v tem političnem obdobju, je nadvse pomembna, ker nam daje možnost, da lahko s skupnimi močmi zagotovimo zastopništvo manjšinske liste v rimskem parlamentu. Slovenska skupnost je v pripravah na volitve onemogočila Listi za Trst, da bi se le-ta vključila v listo, ki bo nastopila na evropskih volitvah in izrekel priznanje vsem ostalim manjšinskim strankam, ki so podprle boj Slovenske skupnosti. O pomenu skupnega nastopa so spregovorili še ostali zastopniki manjšinskih političnih organizacij.

Seja občinskega sveta v Sovodnjah in Doberdolu

V ponedeljek, 14. maja se je zbral na redni seji občinski svet iz Sovodnj pod predstvom župana Jožefa Češčuta. Na dnevnem redu je bila odobritev nekaterih sklepov upravnega značaja in ratifikacija sklepov ožjega odbora. Najvažnejša točka je bilo vprašanje preureditve osnovne šole v Rupih, za katero so nujno potrebna nekatera dela; načrt so poverili arh. Jožetu Ceju in ga odobrili na zadnji seji. Za popravilo te šolske stavbe bodo porabili približno 31 milijonov lir; po načrtu je predvidena notranja preureditev in napeljava centralne kurjave, o čemer je bil govor že več let. Občinski svet je nato razpravljal o tem, da bi nasproti kulturnega doma zgradili še večnamensko stavbo, v kateri naj bi našli prostor skladišče, knjižnica in morebiti tudi pošta, ker so prostori v stavbi županstva postali že pretesni. Odobrili so tudi nakup zemljišča v Gabrijah za postavitev spomenika padlim v zadnji vojni. Sovodnjski občinski svet je namenil 500 tisoč lir za žrtve potresa v Črni gori,

ZAKLJUČNA PRIREDITEV SREDNJE ŠOLE »IVAN TRINKO«

Kot je bila tradicija že vrsto let, bo tudi letos zaključna prireditev srednje šole »Ivan Trinko« iz Gorice in sicer v nedeljo 27. maja v goriškem Avditoriju, v katerem je v zadnjem času bilo že precej slovenskih prireditev, v priredbi slovenskih prosvetnih organizacij ali v sodelovanju z goriško občinsko upravo. Učenci srednje šole bodo podali kulturni program, ki bo posvečen 25-letnici smrti beneškega pesnika in duhovnika Ivana Trinka, po katerem je naša srednja šola poimenovana. Čisti dobiček, ki ga bodo na nedeljski prireditvi nabrali, bodo namenili otrokom, ki jih je hudo prizadel potres v Črni gori.

OTVORITEV SLOVENSKE OSNOVNE ŠOLE

Prihodnjo nedeljo, 27. maja, bo ob 10. uri slovesna otvoritev nove slovenske osnovne šole v ul. Campi. To je prva šolska stavba, ki jo je goriška občina zgradila za potrebe slovenskih šol v Gorici in je del šolskega središča v severnem delu mesta. Učenci so se v novo šolsko poslopje vselili že pred časom, toda prav sedaj ob koncu šolskega leta bo prišlo do uradne otvoritve. Na svečanosti bodo prisotni predstavniki šolskih in političnih oblasti ter starši osnovnošolskih otrok, ki so za to priložnost organizirali krajšo kulturno prireditev. Ker je ta dogodek v zgodovini našega šolstva posebno važen, je prav, da se ga s svojo prisotnostjo primerno spomnimo in izkažemo zahvalo vsem, ki so se trudili, da je prišlo do odprtja tega šolskega objekta.

100 tisoč lir pa v sklad za spomenik pred ladjedelnico v Tržiču.

Doberdolski občinski svet se je sestal na izredni seji, ki jo je vodil župan Andrej Jarc, v petek 18. maja in na kateri so najprej razpravljali o zaplembi volilnih potrdil, ki jo je izvedla goriška prefektura. Gre za oster nastop proti uveljavljanju dvojezičnosti, čeprav občinski uradi v Doberdolu že dolgo časa uporabljajo dvojezični pečat in ni do sedaj še nikomur prišlo na misel, da bi nasprotoval tej praksi. Na predlog svetovalcev SSK so sprejeli sklep, s katerim obsojajo to dejanje in poudarjajo, da se bodo tudi v bodoče občinski uslužbenci posluževali dvojezičnega žiga. Občinski svet je nadaljeval razpravo o zapletenem vprašanju jursarskih zemljišč, o katerem so mnenja precej deljena; s tem v zvezi velja omeniti tudi še nerešeno zadevo o lastništvu zemljišča osnovne šole na Palkišču; za katastrsko ureditev so poverili nalogo strokovnjaku. Nadalje je občinski svet odobril dodelitev zemljišča borčevskim organizacijam v Jamljah za postavitev spomenika padlim; poleg tega pa še prispevek v višini 150 tisoč lir prizadetemu prebivalstvu v Črni gori.

—o—

KONCERT APZ »TONE TOMŠIČ«

Letošnja kulturna sezona v Gorici se zaključuje in prav nastop akademskega pevskega zbora »Tone Tomšič« bo zadnji kvalitetno pomembnejši kulturni dogodek v letošnjem letu. Zbor bo nastopil v soboto, 26. maja, ob 20.30 v goriškem Avditoriju; Slovenska prosvetna zveza, ki je prireditelj te manifestacije, vabi vse ljubitelje zborovske pesmi in slovenske kulture. Zbor »Tone Tomšič« je znan goriški publiki, saj je že večkrat nastopil v našem mestu; nepozabni so njegovi nastopi v goriških dvoranah, še posebej pa na tekmovanju »C. A. Seghizzi«, ko se je vsakokrat uvrstil v sam vrh evropske zborovske tradicije. Trenutno ga vodi dirigent Jože Fuerst, ki bo v soboto podal s svojimi odličnimi pevci skladbe iz slovenske, jugoslovanske in tuje zborovske zakladnice.

—o—

Tlito s spremstvom se je ob koncu tedna vrnil iz Sovjetske zveze, po prisrčnem slovesu od Brežnjeva. Slovo sta oddajali tudi obe televiziji. Po prihodu v Beograd je prebral zaključno poročilo. Dne 25. t. m. pa bo obhajal svoj 87. rojstni dan.

Peta mešana medobčinska komisija

Na sedežu skupščine občine Nova Gorica se je prejšnji petek 18. maja prvič sestala mešana medobčinska komisija za tisk, ki jo sestavljajo časnikarji iz Gorice in Nove Gorice. Za italijansko stran so bili prisotni uredniki štirih goriških dnevnikov, časnikar radiotelevizije, tajnik časniške zbornice dr. Finizio ter goriški župan Pasquale De Simone, ki je dal že pred letom pobudo za ustanovitev te komisije. Jugoslovansko delegacijo so zastopali časnikarji radia Koper, dnevnika Delo, Primorskih novic, dopisnika Ljubljanskega Dnevnika ter ljubljanske televizije, in predsednik novogoriške skupščine Jože Šušmelj.

Najprej je predsednik Šušmelj podal kratek opis novogoriške občine in prisotne seznanil o razvoju tega obmejnega mesta, ki je v zadnjih časih doseglo vidne rezultate na področju ekonomskega ter izobraževalnega udejstvovanja in o nadvse zadovoljivih odnosih, ki jih Nova Gorica konkretno realizira takorekoč vsak dan. Omenil je važno vlogo medsebojnega informiranja ter potrebo po nadaljnjih medsebojnih spoznavanjih. To lahko opravljajo s svojim objektivnim in vsestranskim informiranjem prav časnikarji, ki delujejo v obeh občinah, je dejal predsednik Šušmelj, zato je iz-

redno pomembna vloga vseh, ki se udeležujejo na področju množičnega obveščanja.

Podobne misli je izrekel tudi goriški župan De Simone, ki se je zlasti zaustavil ob problemu ustvarjanja dobrososedskih odnosov ob najbolj odprti meji v tem delu Evrope. Goriško mesto je v zadnjih letih ustvarilo tisto prijateljsko ozračje, ki je potrebno za razvijanje vedno boljših odnosov, v ta namen so bile imenovane in že dolgo časa delujejo štiri komisije, ki se ukvarjajo s problemi skupnega interesa; to so komisija za šport, kulturo in mladinska vprašanja, za gospodarsko sodelovanje, za urbanistična vprašanja ter vprašanja vodnega gospodarstva. Te komisije so opravile že veliko dela, pomen njihovega delovanja pa lahko konkretno vsak dan opažamo. Ob zaključku svojega pozdrava je goriški župan zaželel komisiji veliko uspeha.

V nadaljevanju seje so si časnikarji obeh delegacij izmenjali informacije o svojem delu in načinu medsebojnega obveščanja. Poleg stalnih stikov, ki so pri opravljanju tega poklica nujno potrebni, so se zmenili za nekatere skupne pobude, na primer, da bi priredili tiskovne konference z najvišjima predstavnikoma obeh občin.

Portreti Jožeta Cesarja v Kulturnem domu

V tržaškem Kulturnem domu je še nekaj dni odprta razstava portretov slikarja Jožeta Cesarja. Pripravila jo je Slovenska prosvetna zveza in je terjala od nje nemajhen organizacijski napor, saj je bilo treba razstavljena dela poiskati pri različnih lastnikih ne samo v Trstu, marveč tudi zunaj njega in v tujini. Na ogled so olja in tempere, več slik, ki jih ni bilo mogoče dobiti za razstavo, je predstavljenih le s fotografijami, nekaj je tudi skic. Razstava obsega tako skupno 83 del.

Jože Cesar (roj. 1907 v Trstu) sodi v skupino tržaških slikarjev, ki se je začela vidneje uveljavljati že pred drugo svetovno vojno, zlasti pa še po osvoboditvi, kar je dokazala s številnimi razstavami v Trstu in Jugoslaviji. Pokojni dr. Francè Stelè je o tržaških slikarjih leta 1960 zapisal, da je v času, ko je bil v Jugoslaviji uradno uveljavljen socialistični realizem, »prav ta skupina omogočila slovenskim slikarjem stik z razvojem na Zahodu, kar jo postavlja na važno mesto v razvoju najnovejšega slovenskega slikarstva.« Stelè prišteva sem Lojzeta Spacala, Avgusta Černigoja, Jožeta Cesarja, Avrelja Lukežiča, Bogdana Groma, Rudolfa Saksido in Roberta Hlavatjaja. Cesar je znan predvsem kot krajinar in portretist, vrsto let pa je bil zaposlen tudi kot scenograf pri slovenskem gledališču v Trstu.

Razstava portretov v Kulturnem domu je pomembna predvsem iz dveh vidikov: nazorno predstavlja slikarjev umetniški razvoj v razdobju več kot treh desetletij, hkrati pa pomeni zanimiv kulturno-zgodovinski dokument tržaške preteklosti, saj je na razstavljenih delih upodobljena vrsta tržaških osebnosti in umetnikovih prijateljev, poleg te-

ga srečamo tudi preproste ljudi, npr. branjevko, delavca, ljudsko pesnico ipd., več je tudi slikarjevih avtoportretov. Razstavljene slike so iz časa pred vojno, med njo in po njej. Začetna dela so pod vplivom impresionistične tradicije, zasnovana v mehkejšem, razrahljanem slikarskem jeziku, kasneje postane Cesarjeva slikarska poteza krepkejša, barve močne in žive. Poudarjenemu kolorizmu ostaja Cesar zvest do današnjega dne, v vseh ustvarjalnih obdobjih pa je opazen trud ne le po upodobitvi zunanjih, telesnih značilnosti portretiranca, marveč tudi po slikarskem zajetju upodobljenčevega notranjega sveta. Odtod Cesarjev poudarek na obdelavi oči, tega neutajljivega zrcala človekove duševnosti.

Ob razstavi, ki pomeni prvovrsten dogodek v tržaškem slovenskem kulturnem življenju, je izšel katalog z uvodnim besedilom Milka Bambiča, seznamom razstavljenih del in več reprodukcijami.

M. V.

—o—

S TRŽAŠKEGA

NAD 100 OTROK NA UKVANSKI PLANINI

Nad 100 osnovnošolcev in otrok, ki obiskujejo zadnje leto otroške vrtce, se je v nedeljo udeležilo izleta, ki ga je priredilo Planinsko društvo Trst na ukvansko planino ter na Ojsternik. Otroke je spremljalo 22 vodičev. Do Ukeve so potovali z vlakom, nakar so po poldrugi uri hoje ob lepem sončnem vremenu dospeli do ukvanske planine.

---o---

V Kulturnem domu v Trstu je bila v ponedeljek interna produkcija gojencev gledališke šole Stalnega slovenskega gledališča. Ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča Miroslav Košuta je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim poudaril, da se je v gledališko šolo vpisalo lepo število gojencev. Precej teh se je odpovedalo obiskovanju pouka, tako da so ostali tisti, ki kažejo zanimanje za gledališče. V prihodnji sezoni se bo pouk nadaljeval, predavali pa bodo tudi profesorji z gledališke akademije v Ljubljani. Za letošnji pouk so skrbeli Mira Sarđočeva, Jože Babič, Stane Starešinič in prof. Josip Tavčar. Gojenci so podali odločbo iz Tavčarjeve igre »Pekel je vendar pekeli«, izvedli Sartrovo enodejanko »Spoštljiva vlačuga« ter recitirali nekaj pesmi domačih in tujih avtorjev.

—o—

Iz Goriške

ZAKLJUČEN »TURNIR PRIJATELJSTVA«

V nedeljo, 13. maja, je bilo v Gorici finalno srečanje odbojarskega Turnirja prijateljstva, ki se ga udeležujejo ekipe iz zamejstva in matične domovine. Prvo mesto si je priborilo moštvo Fužinarja z Raven na Koroškem, ki je premagalo ekipo iz Maribora s 3 proti 2; srečanje, ki mu je na žalost prisostvovalo le malo občinstva, je bilo na izredno visoki ravni in končni izid se je odločil prav v petem setu, ko sta ekipi dokazali vse svoje odlike. Iz Gorice je nastopila samo Olimpija, ki je nepričakovano premagala odbojkarje iz zgornje občine in se uvrstila na peto mesto.

—o—

ZAKLJUČEN NOV LETNIK »GALEBA«

Izšla je osma in zadnja letošnja številka »Galeba«, s čimer je zaključen nov, jubilejni, 25. letnik tega mladinskega mesečnika. Barvna priloga prikazuje značilne nekdanje obrtne izdelke na Goriškem in poglede na reko Timavo. Lepo barvno risbo na ovitku pa je narisala Jana Mijot iz drugega razreda osnovne šole »Primož Trubar« v Bazovici.

—o—

Ženske gredo res hitro naprej k popolni, tudi dejanski, ne samo formalni enakopravnosti. V Nemčiji je kandidirala za predsednico republike, kot kandidatka socialistične stranke, gospa Annemarie Renger. Zmagal je sicer krščanski demokrat Karl Carstens, a že sama kandidatura Rengerjeve je bila veliko zadoščenje za ženske. Kaj šele, če bi bila zmagala...

»KULTURNI DNEVI« V PODBONESCU

V Podbonescu so se 18. t. m. zaključili letošnji Beneški kulturni dnevi, ki jih prireja kulturno društvo »Nediža« v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom. V petek sta nastopila podpredsednik deželnega odbora Furlanije - Julijske krajine Sergio Coloni in predsednik odbora za gospodarsko sodelovanje s tujino pri slovenski vladi Jernej Jan.

Podpredsednik deželne vlade in odbornik za proračun Coloni je v svojih izjavah med drugim poudaril vlogo mostu med Furlanijo - Juljsko krajino in Slovenijo, ki mora priti do izraza tudi in zlasti v gospodarskem in družbenem smislu. Pri tem je razčlenil deželni urbanistični načrt in deželni razvoj načrt, ki sta po njegovem v skladu z duhom in črko osimskega sporazuma ter s temeljnimi političnimi odločitvami deželne uprave.

V tej zvezi je Coloni naglasil, da bo deželna uprava upoštevala predloge in pobude, ki bi prišle tudi od manjših krajevnih oziroma etničnih skupnosti, češ da so takšne pobude dragocene za nadaljnji razvoj dežele.

Predsednik odbora za gospodarsko sodelovanje s tujino pri Izvršnem svetu Slovenije Jernej Jan je obširno poročal o družbenogospodarskem načrtovanju v Sloveniji s posebnim poudarkom na nerazvita področja ob meji z Italijo. V tej zvezi je navedel vrsto ukrepov za nadaljnji razvoj teh področij in se načelno strinjal z izjavami Sergia Colonija, češ da je treba posege na obeh straneh meje uskladiti. Jernej Jan je pri tem poudaril posebno vlogo, ki jo imata obe narodni manjšini.

Prireditve se je končala z zanimivo in živahno razpravo.

Sodobno kmetijstvo

Priprava vina na poletje

Kako bomo hranili vino v poletje, je odvisno od kakovosti vina, pravilnosti predelave in nege vina v jeseni. Preko poletja lahko hranimo le zdravo vino v stalno polni posodi, ki je primerno žveplana, ter v primerno hladni kleti. Kolikor niso izpolnjeni vsi pogoji, je bolje, da vino pred nastopom vročine prodamo.

Na Tržaškem je lani grozdje dobro dozorelo, le teran na Krasu je imel malo alkohola.

Nekateri vinogradniki svoj pridelek slabo kletarijo. Vina so še motna ali imajo tuje defektne vonje in priokuse — največ po posodi. Veliko vzorcev je tudi oksidiranih, ker so vina v nepolni posodi in neprimerno žveplana. Sedaj spomladi vsa vina, tudi zdrava, še enkrat pretočimo, tako da hranimo že odnegovana zdrava in čista vina v poletje. Preden vino pretakamo, čistimo ali zdravimo, pregledamo, ali je vino dovolj zaščiteno pred oksidacijo, to je, ali je primerno zažveplano. Pravilno bi ravnali, če bi z analizo določili pravilno dozo žveplanja. Ker nam je to često nemogoče, si pomagamo s primitivnim, a vseeno uspešnim postopkom za prakso. Iz vsakega sode vzamemo kozarec vina ter ga postavimo na sod in pustimo stati par dni. Če vino ne spremeni barve, pomeni, da ni občutljivo za oksidacijo in potrebuje nizko dozo žveplanja, lahko pa vino v kozarcu močno porjavi, že v nekaj urah. Tako vino bomo močneje žveplali, že pred pretokom.

Zdrava vina žveplamo na vsak hl z okoli polovico azbestnega traku ali 5 kg kalijevega ali natrijevega metabisulfita. Vina, ki se nagibajo k porjavenju, žveplamo s približno enim azbestnim trakom ali 10 g kalijevega »natrijevega« metabisulfita. Porjavela ali bolna vina žveplamo z enim in pol azbestnim trakom ali 15 do 20 g kali - NA-metabisulfita. Važno je, da je vino stalno v polnem sodu. Čim sod načnemo, ga raztočimo v manjše posode. Vina,

ne je najbolje, da nam napravi analizo najbližji strokovnjak enolog.

Pri čiščenju vina je važno, da čistila pri dodatku vinu kar najhitreje razporedimo po vsej količini vina. Dokler je v kleti, še razmeroma hladno, vendar ne prehladno, sesedanje nečistoče poteka hitreje. Ko se vino prične segrevati, se prične tudi kroženje in mešanje, kar še dodatno preprečuje sesedanje in čiščenje vina. Kljub dodatku čistil se vino nerado čisti, če je bolno, npr. pri mlečnem ciku, zavrelki ali vlečljivosti. Važno je čistila razporediti v vsej količini vina in to kar najhitreje pri dodatku. Marsikatera vina imajo nečist vonj in okus ali okus po pokvarjeni in nepravilno negovani posodi, kar vse izhaja iz slabega kletarjenja s premalo smisla za čistočo. Vino se hitro navzame slabega duha po pustobi, plesni, gnilobi ali slično. Tudi če pustimo mošt macerirati predolgo na tropinah, ko se lahko vnamejo, dobi vino pokvarjen zagaten priokus. Prav tako vino ne sme predolgo ležati na drožeh, da pričnejo te razpadati in vino pokvari. Kolikor je pokvarjen vonj in okus komaj zaznaven, torej se je pričelo vino šele kvariti, bo dovolj, da ga dobro preznačimo in pa točimo v drugo, zažveplano posodo. Če pa se je vino že močneje navzelo tujega vonja,

bomo morali vino čistiti z želatino, ali pa celo z močnejšimi, korenitejšimi sredstvi, kot so oglje (eponit) za odzemanje vonjav.

Če hočemo hraniti vino v poletni vročini, je prvi pogoj, da je vino zdravo in ni okuženo z bakterijami (zlasti mlečnega ali očetnega cika). Te pridejo v vino že z nagnitim grozdom ali okuženo vinsko posodo, cevmi, črpalko in podobnim. Zato je važno, da držimo posodo in vse naprave, ki pridejo v dotik z vi-

V petek, 25. maja, na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu, v Ul. Machiavelli 22 ob 20.30:

RAZGOVOR O PROGRAMU SLOVENSKE SKUPNOSTI IN SREČANJE S KANDIDATI

Uvodne besede: predsednik sveta SSK
dr. Rafko Dolhar. Sledi razprava.

nom, vedno čiste. Če se nam vino v sodu prične kvariti, moramo tak sod temeljito pomiti in razkužiti, predno ga natočimo ponovno z vinom. Koristno je, da kontroliramo sedanjo dozo hlapnih kislin, čeprav je vino na okus še zdravo. Hlapne kisline so nam pokazatelj zdrave stanja vina, čeprav je po okusu vino še zdravo. Če ima vino do 0.6 g/l hlapnih kislin, vino zadovoljuje, če pa ima preko 0.7 g/l je nevarnost, da se bo vino, če ne že sedaj, spomladi, poleti pa zagotovo, skvarilo in skisalo. Cik

(Dalje na 8. strani)

Ob 25-letnici Novega lista

(nadaljevanje s 1. strani)

razlike. Slovenci se skratka zavedamo, da moramo posvečati pozornost predvsem tistemu, kar nas družijo, ter najti demokratične oblike sodelovanja pri reševanju in urejanju naših osnovnih vprašanj.

Mislimo, da nismo neskromni, če trdimo, da je k takšnemu kvalitetnemu skoku veliko prispeval tudi Novi list, katerega pisci so po svojih močeh skušali ostati zvesti temeljnim smernicam, ki jih je bil nakazal pred 25 leti tedanji glavni urednik.

Naš list je od vsega začetka tudi zavzel zelo jasno, nedvoumno stališče do vprašanja odnosov med zamejskimi Slovenci in njihovo matično domovino, kar je bilo pred 25 leti, kot se marsikdo še spominja, eno najhujših spornih problemov, glede na dejstvo, da je po eni strani resolucija Informbiroja, ki jo je v Trstu Vittorio Vidali še po svoje tolmačil, dejansko mnoge Slovence odtujila od njihove matične domovine, po drugi strani pa je bilo v zamejstvu še čutiti vpliv slovenske in druge politične emigracije, ki je prav tako vlekla vodo na svoj mlin, ne meneč se za resnične probleme manjšine, katere poglavitna skrb je, da se ohrani pri življenju. Novi list je v tem pogledu pravzaprav zaoral ledino, saj je od vsega začetka odločno zagovarjal stališče, da si obstoja in nadaljnega razvoja manjšine sploh ne moremo zamišljati brez trdnih vezi z matičnim narodom, zaradi česar je bilo nujno odnose z matico urediti, ne glede na njeno družbeno in politično ureditev. Danes se to stališče zdi povsem naravno, samoposebi razumljivo, toda pred 25 leti je bilo drugače in so bili uredniki ter sodelavci Novega lista prav zaradi tega predmet podtikanja, sumničenja, obrekovanja ter celo denuncianstva. Stvari so se, hvala Bogu, korenito spremenile in danes tudi to vprašanje

ni več na nobeni strani sporno, zaradi česar smo pri Novem listu zadovoljni, da smo pred mnogimi leti pravilno gledali, pri svojih stališčih odločno vztrajali, čeprav nam marsikdaj ni bilo lahko.

Novi list je od vsega začetka zavzel tudi jasno stališče do Italijanov, s katerimi nam je v teh krajih usojeno živeti takorekoč ramo ob rami. »Dvigal bo (N. L. op. ured.) slovenski narodni ponos — beremo v prvem uvodniku — in se neustrašno boril za našo enakopravnost na vseh področjih javnega življenja. Iz tega ne sledi, da bomo Italijane sovražili. Nasprotno! Izkazovali jim bomo spoštovanje, ki ga sami zase zahtevamo«. Enakopravnost in medesbojno spoštovanje sta torej načeli, ki ju je treba uveljaviti, če hočemo, da se vzpostavi prijateljski odnosi med obema narodnima skupinama, če hočemo, da pride do mirnega sožitja in sodelovanja. V tem pogledu je naš list tudi vedno znal ločevati med šovinističnimi, jašistično nastrojenimi italijanskimi sodržavljani ter med resničnimi demokrati ter si po svojih močeh prizadeval, da bi slednji odločno prevladali v italijanski družbi.

Ob 25-letnici izhajanja svojim bralcem zagotavljamo, da bo Novi list nadaljeval po sedanjih poti. Še dalje bo gojil ljubezen do slovenstva, do slovenskega šolstva, do mladine, poudarjal važnost narodne vzgoje, opozarjal na naše brate v Benečiji ter Kanalski dolini, ki še nimajo nobenih narodnih pravic, skratka prispeval svoj delež v splošnih prizadevanjih za obstoj in nadaljnji vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Naj te besede sklenemo s pristržno zahvalo vsem sodelavcem, naročnikom in vsem bralcem v prepričanju, da nam bodo tudi v prihodnosti zvesti kot dozdaj.

Uredništvo

V organizaciji Smučarskega Kluba Devin:

II. TROFEJA GRMADA

Mednarodno tekmovanje na ski rolgah

MAVHINJE: 25., 26., 27. maja

IV. POKUŠNJA DOMAČIH VIN

PETEK, 25. maja 1979:

16.00 Otvoritev; 18.00 Tek s kozarcem;
20.00 - 01.00 Ples z ansabloma Galebi -
Taims.

SOBOTA, 26. maja:

14.00 Odprtje kioskov; 15.00 Tekmovanje v
briškoti; 18.00 Tek z jajcem; 20.00 - 01.00
Ples z ansabloma Taims - Galebi.

NEDELJA, 27. maja:

9.00 Risarski ex tempore; 10.30 Mednarodno
tekmovanje na ski rolgah; 15.00 Nagra-
jevanje; 18.00 Tek v vrečah; 20.00 - 01.00
Ples z ansabloma Taims - Galebi.
Delovali bodo dobro založeni kioski

ki se težko čistijo in so še motna, bomo pred nastopom vročine morali filtrirati. Preden čistimo vino, moramo napraviti poizkus v malem, da ugotovimo, katero čistilo in v kakšen odmerku je učinkovito. Za pravilno čišče-

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 51 OOOOO

Edevart je bil zaradi tega vedenja zelo pobit. Vse skrivnosti o kupu svoje kmetije ni mogel povedati, pokazal pa je bratu papirje z Doppena in mu naslikal položaj: lepe hiše, za njimi krasen hrib, velika čista reka, slap, odkoder se nosi voda, lepe njive, travnikov vsaj za dve kravi, vse skupaj v zelenem in čudovitem zalivu. Gospodarji so morali v Ameriko in so bili prisiljeni prodati za to, kar so dobili. Napol zastonj, brez besede. Pravi se na Doppenu, čudno ime —

Joakim je sedel in poslušal. Na vse zadnje to ni tako hudo, kakor se je bal. Kako lahko bi bil Edevart denar izgubil ali zakvartal, ko je bil tako daleč po svetu, zdaj pa ga je imel naloženega v posestvu, to je le nekaj. Vendar je moral Joakim nad tem zmajevati z glavo, saj je bil nekdanj mrežar in je marsikaj razumel.

Edevart: »Z glavo maješ, ali moral bi videti Doppen!«

»Kaj pa hočeš z njim početi?« je vprašal Joakim. »Mar se hočeš tam naseliti?«

»Ne, tega ne vem, ali bilo je v dar. Ali ga hočeš ti?«

»Tega ne morem verjeti,« je rekel Joakim zrelo.

Molk. Edevart je bil vesel, da je stvar z bratom v kraju in da se je tako dobro iztekla, rekel je: »Brž ko začnemo loviti, dobiš denar, to ti obljubim!« In dasi je bil veliki brat, je začel govoriti z malim Joakimom kakor z vrstnikom, da bi ga počastil: dà, načrt ima, iz zaliva hoče odpotovati in se morda nikoli več vrniti, Bog ve, ali stran hoče, tukaj ni prebivati.

Joakim: »Kam pa češ?«

»Dà, kam čem! Prerokovano mi je bilo, da pojdem tudi v Ameriko, ampak bom videl —«

Tedni so pretekli, božič je minil, pust božič brez veselice, niso bili ugodni časi za ples in zabavo, vsi in vse je bilo na tleh. Edevart se je sam čudil, da si je zaželel priti iz zaliva, kaj se godilo v njem? Ali se je že preveč klatil po svetu in si ustvaril podlago za skitalstvo? Zdaj mu je bil že en kraj enako dober in enako slab kakor kateri drugi, domovinsko čustvo mu je po malem bledelo, njegove korenine v tleh so bile poškodovane. Kaj mu je bilo še do znanih mest po okolici, do bregov, potov, gorá tam zunaj, do morja, zaliva, kaj mu je bilo celó do znancev iz mladih dni?

Neko nedeljsko jutro je prišla Ragna in ga ni več izpustila, prosila ga je, naj gre z njo k babici, da mora in mora iti, kajti ona si ne ve pomagati —

Edevartu ni bilo do Ragne, zanj ni pomenila prav nič več. Kadar se je spomnil od iger in s poti v šolo, je bilo kakor v sanjah. Domislil se je, da ji je nekoč pomagal iskati po snegu svetlega gumba, za njo je bil lep gumb, na njem je bila krona.

Ko je prišel na njen dom, je sedela stara babica za mizo, naslonjena ob steno. A ni se genila. Edevart je zmeden strmел vanjo.

»Da, mrtva je,« je zašepetala Ragna. »Šla sem po vode, in ko sem se vrnila, je sedela tako.«

Babica je bila tako stara in tako bela v obraz, zdaj ji je bila v enem ušesu kri, a izraz ji je bil miren, skoraj smehljajoč se, kakor da sama ni opazila, da je mrtva.

»Nisem si upala biti tukaj sama,« je rekla Ragna, »zdaj mi jo moraš pomagati položiti, sicer otrpne.«

Edevart ni še nikdar videl mrliča in bi bil najrajši zbežal, a zdelo se mu je, da bi bila to sramota, razen tega je bil zaupljivo poklican in zdaj mora biti odrasel; Avgust se ne bi bil zdrzil in umaknil, bilo je tudi jasno jutro. Prijel je truplo in ga nesel kakor dete v posteljo, bil je močan, in babica tako majhna in drobna, sfrknjena, da je bila kakor punčka, celo lepa je bila, s poveljčanim obrazom.

Ragna se je lepo zavzela za mrtvo, zaklenila ji je oči in podvezala brado, da se ji ne bi usta odprla, nazadnje ji je položila robec čez obraz. Ko sta odšla iz hiše, je Ragna poveznila korito pred vrata, kakor je bila šega in običaj.

Tedaj je bila Ragna brez zavetja in je morala iti z Edevartom domov.

Tiste dni, ki sta jih preživela pod isto streho, dokler ni bila babica pokopana in je moral Edevart odriniti na Lofote, je imel nekoliko pogovorov z Ragno. Zdelo se mu je, da je opazil, kako je včasih vrgla oko za njim, a ker mu ni bilo nič do nje, ga je samo razjezila in dosegla, da je hodil svoja pota. Dokler mu ni nekega dne povedala, da jo hoče Teodor. (dalje)

PRIPRAVA VINA NA POLETJE

(Nadaljevanje s 7. strani)

vina je najbolj nevarna bolezen. Ciknjeno vino se ne da zdraviti, le za nekaj časa zaustavimo razvoj bakterij in tako bolezn, če odstranimo pogoje, to je dostop zraka in toplote. Cik povzročajo ocetne bakterije, ki razkrajajo alkohol v kis in vodo. Važno je, da je vino primerno žveplano in ga držimo stalno v polnem sodu. Če pa vino nagiba na cik, ga moramo porabiti do nastopa vročine. Pa tudi če je vino dobrega okusa in zdravo, moramo paziti, da ga vsaj do konca pomladi na novo pretočimo, zažveplamo in držimo stalno v polni posodi.

Vino po potrebi občasno dolivamo, da je sod poln. Kolikor nimamo dovolj vinske posode, da ga lahko takoj po vrenju držimo v polnih posodah, je bolje, da sami ne negujemo vina. Spomladi, ko se vino segreva in se dviga skozi pilko ter teče po posodi, moramo sod stalno brisati s čisto krpo, da ne bi posoda ciknila. Ko sod načnemo, ga moramo izprazniti. Klet zračimo le v hladnih nočeh in jutrih, da držimo temperaturo v kleti čim nižjo. Če je klet izpostavljena soncu in se segreva, je bolje, da vina ne hranimo preko poletja, temveč ga prej prodamo.

Marsikateri vinogradnik bo spoznal, da v novih pogojih prodaje odprtega vina nima možnosti, da izšola in drži doma vino ter se bo odločil raje za prodajo grozdja. Ostali pa bodo morali izboljšati pogoje kletarjenja ter še bolj paziti, da bo na trg prišla zares dobra kapljica. Z. T.

—o—

Djilas je izjavil, da se ne boji, da bi ga ponovno zaprli zaradi političnih izjav, ki jih daje za tuji tisk.

Uspehi zamejskega športa

Prav v trenutku, ko je bilo od tu in tam slišati tarnanje o športu v zamejstvu, nam je konec maja prinesel uspehe, ki smo si jih sicer želeli, na tistem o njih upali, vendar jih verjetno v toliki meri nismo pričakovali. Da si bo Sonja Milič zagotovila državni namiznoteniški naslov, skoraj ni bilo dvoma, saj je »kraljica bele žogice« pri nas pokazala toliko veštine, borbenosti in tehnike na raznih državnih turnirjih, bistveno pripomogla k odlični uvrstitvi reprezentance na svetovnem prvenstvu v Severni Koreji, da se ji naslov nikakor ni mogel izmuzniti. Toda Sonja se vrača z državnega prvenstva v Monzi s tremi naslovi, kar je vsekakor enkratni podvig.

Presenečenje, čeprav pričakovano, predstavlja uvrstitev Jadranovih košarkarjev v D ligo, podvig, ki se je našim fantom že večkrat izmuznil. Letos je bil Jadran sicer že na začetku prvenstva favorit, toda v povratnem delu se je našim košarkarjem zataknilo in že je kazalo, da tudi letos s prestopom ne bo nič. Potrebne so bile dodatne tekme, dodatni napor in to ne samo fizični. Prav zadnja, povratna tekma z Italo iz Gradišča je pokazala, da so Jadranovci z živci pri kraju. K sreči so bili Goričani napačno seznanjeni s pravilnikom in bili prepričani, da morajo nadoknaditi vseh 30 in več točk s prvega srečanja. Tako so prišli v Dolino le v sedmih in brez svojega najboljšega strelca. Toda to nikakor ne zmanjšuje truda, ki so ga naši fantje vložili v zmago, kajti v tako trdem prvenstvu pride končno na dan ekipa, ki je najboljše pripravljena ne samo na igrišču, pač pa tudi izven.

Tretji uspeh zadnjih dni maja pa predstavlja

množična udeležba otrok tako na mali olimpiadi, ki jo je za tržaške mestne otroke priredila športna šola ob 20-letnici Bora, kot tudi na pohodu Planinskega društva v Ukvah.

Trojica dogodkov, ki vsak po svoje dokazuje, da športna dejavnost pri nas nikakor ni zamrla, saj je v polnem razmahu tako pri vrhunskem tekmovanju kot pri pripravah najmlajših za njihovo bodočo uvrstitev med aktivne športnike.

Maj 1979 z uspehi naših športnikov nikakor ni nekaj slučajnega, pač pa rezultat trdega dela let in morda desetletij. Paziti moramo le, da sedanjega kapitala ne zapravimo.

Sonja Milič že dobiva naslednice, Jadran ne potrebuje za dostojen nastop v D ligi okrepitev. Dovolj bi bilo, če bi se vrnila v matični klub Starc in Čuk, ki sta na posodo pri tržaškem Hurlinghamu, še večji uspeh pa bi predstavljalo tesnejše sodelovanje med vsemi društvi, ki gojijo košarko.

Športna šola, ki ima zdaj za sabo že preko 200 otrok, mora v prihodnjem šolskem letu pokazati, da je bila resno in sodobno zamišljena. Le s tem bo v polnem izpolnila pričakovanja in cilje, da bodo vsi šoloobvezni otroci dobili primerno in zadovoljivo telesno vzgojo, kar bo v prvi vrsti koristilo njihovemu zdravju, obenem pa tudi športnim društvom, ki bodo dobila fizično že pripravljene tekmovalce.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151